

Temeljem članka 3. Pravilnika Komisije za vodiče HPS-a i članka 12. Programa školovanja u Vodičkoj službi HPS-a, nakon analize rezultata primjene Programa školovanja u Vodičkoj službi HPS-a, Komisija za vodiče HPS-a 10. prosinca 2016. donosi:

PROGRAM ŠKOLOVANJA VODIČA NA ALPINIZAM (F STANDARD)

Opseg standarda

Standard »Vođenje na alpinizam« (F standard), **obuhvaća:**

- kretanje svim vrstama zasneženog terena
- penjanje smjerova svih vrsta u uvjetima suhe stijene, zimskim te kombiniranim uvjetima
- višednevne ture
- orijentacijski zahtjevne ture
- kretanje lavinski sumnjivim područjima
- kretanje ledenjacima
- kretanje u visokogorju
- *abseil* kao način povratka iz smjerova.

Ovaj standard **ne obuhvaća:**

- kretanje na skijama.*

* Kombinacija kvalifikacija F i G standarda omogućuje alpinističko skijanje odnosno kretanje na skijama svim vrstama zasneženog terena, u skladu s opsegom i ograničenjima G standarda

Opis terena

Teren F standarda čine:

- smjerovi u suhoj stijeni
- zaleđeni slapovi
- smjerovi koji nastaju preobrazbom snijega u led
- teren bilo kojeg nagiba u cijelosti prekriven snijegom (npr. planinarski putovi, bespuća, snježne grape i grebeni)
- ledenjaci
- složeni teren kao kombinacija bilo kojih gore navedenih terena.

Ocjenjivanje zahtjevnosti terena

Zahtjevnost terena opisuje se kanadskom dvodijelnom ljestvicom.

- Prvi dio čini ocjena između I i VII koja predstavlja **ozbiljnost ture** te uzima u obzir karakteristike kao što su izloženost objektivnim opasnostima (lavine, ledenjačke pukotine, seraci, odroni kamenja i drugo), duljinu smjera, pristupa i silaza, orijentacijske izazove, izoliranost, nadmorsku visinu, mogućnosti povlačenja/spašavanja i drugo.
- Drugi dio ljestvice je ocjena **teškoće napredovanja** pojedinačno za svaki medij (stijena, led, snijeg, kombinacija) i stil penjanja (slobodno, tehnički), karakterističan za smjer uspona.
 - Teškoća napredovanja **slobodnim penjanjem** u suhoj stijeni opisuje se bilo francuskom ili UIAA ljestvicom ocjena pri čemu su ljestvice međusobno usporedive tj. moguća je jednoznačna i obostrana pretvorba ocjena između ljestvica.
 - Teškoća napredovanja **tehničkim penjanjem** u suhoj stijeni opisuje se tzv. *aid/artificial* (A) ocjenom.
 - Led koji nastaje zaleđivanjem tekuće vode naziva se **vodeni led**, a teškoća napredovanja u vodenom ledu opisuje se tzv. *water ice* (WI) ocjenom.

- Led koji nastaje sezonskom preobrazbom snijega naziva se **alpski led**, a teškoća napredovanja u alpskom ledu opisuje se tzv. *alpine ice* (AI) ocjenom.
- Led koji nastaje preobrazbom snijega kroz više sezona naziva se **ledenjački led**, a teškoća napredovanja u ledenjačkom ledu opisuje se tzv. *glacier ice* (GI) ocjenom.
- Teškoća napredovanja **u snijegu** (grape, grebeni, otvorene padine) opisuje se iznosom nagiba terena u stupnjevima.
- Teškoća napredovanja **kombiniranim terenom** (stijena + led ili snijeg) opisuje se tzv. *mixed* (M) ocjenom.

Osposobljenost vodiča

Vodič na alpinizam osposobljen je:

- na siguran način osobe odgovarajuće osposobljenosti voditi terenom i u uvjetima F standarda
- brzo, efikasno i na siguran način ovladati situacijama koje proizlaze iz neočekivane ozljede i/ili nemogućnosti vođene osobe da nastavi s bilo kojim dijelom ture
- produktivno komunicirati s vođenom osobom u svakoj situaciji.

Osposobljenost vođene osobe

Na alpinizam može biti vođena osoba koja posjeduje odgovarajuću psihofizičku spremnost. Dodatno, vođena osoba mora biti osposobljena:

- na siguran način osiguravati penjača u vodstvu
- na siguran način koristiti svu tehničku penjačku opremu potrebnu na turi
- komunicirati s penjačem u vodstvu prema prethodno dogovorenom komunikacijskom obrascu.

Prije nego li vodič povede vođenu osobu na turu, osposobljenost vođene osobe mora biti utvrđena praktičnom provjerom u kontroliranim uvjetima. Vođena osoba koja ne zadovolji prilikom ove provjere **ne smije sudjelovati na turi**.

Oprema za vođenje na alpinizam

Ovdje je definirana minimalna penjačka oprema vodiča i vođene osobe na vođenim turama terenom i u uvjetima F standarda. Ostala osobna oprema nespecifična za teren i uvjete F standarda ovdje nije definirana, no podrazumijeva primjerenu odjeću, obuću, hranu, piće, pribor za prvu pomoć, čeonu svjetiljku, mobilni telefon i svu ostalu opremu potrebnu za boravak u prirodi.

Tablica F.1. Oprema za vođenje na alpinizam

	oprema vodiča	oprema vođene osobe
»lavinski trojček« (lopata, sonda, primopredajnik)	+	+
penjački pojas	+	+
penjačka kaciga	+	+
penjačko uže	+	
ledni alati (par)	+	+
penjačke dereze	+	+
kompleti (odgovarajući – kratki, produživi, amortizirajući)	dovoljan broj	
karabineri s maticom	8 kom	2 kom
ledni vijci (uključujući dulje za abalakov-sidrišta)	dovoljan broj	

	oprema vodiča	oprema vođene osobe
zaglavci (razni)	dovoljan broj	
čokovadilica	opcija	opcija
konvencionalni klinovi	dovoljan broj	
kladivo	opcija	opcija
spravica za osiguravanje i <i>abseil</i> tipa Reverso ^a	+	+
šivena gurtina dužine 60 cm	2 kom	
šivena gurtina dužine 120 cm	5 kom	
zamka promjera 6 mm, dužine 1 m, povezana u omču	2 kom	
zamka promjera 6 mm, dužine 5 m, povezana u omču	1 kom	
zamka promjera 6-7 mm za <i>abseil</i> -sidrišta	dovoljna dužina	
kuka za izradu abalakov-sidrišta	1 kom	
nož	1 kom	

a spravica tipa Reverso = bilo koja spravica koja prima dva pramena užeta i nudi pasivan auto-block način osiguravanja drugog penjača (npr. Petzl Reverso, Black Diamond ATC Guide, Cassin Piu)

Tečaj za vodiča na alpinizam

Provodi se **tri dana**.

Tečaj je namijenjen alpinistima koji već vladaju svim znanjima i vještinama nužnima za sigurno kretanje terenom F standarda te žele svoje vještine i znanja nadograditi vodičkim elementima u uvjetima F standarda. Tečaj treba kandidatima pružiti vještine i znanja potrebne za sigurno vođenje na alpinizam.

Tečaj organizira Komisija za vodiče Hrvatskog planinarskog saveza.

Uvjeti za pohadanje tečaja

- članstvo u HPS-u, dokazuje se članskom iskaznicom s ovjerenom markicom za tekuću godinu
- članstvo u matičnoj stanici vodiča u tekućoj godini
- stručni naziv »alpinist«
- uspješno završen tečaj za vodiča E standarda
- barem 5 različitih zimskih smjerova uključujući ocjene AI4 i nagib barem 80°, minimalne visine 200 m, ispenjanih u posljednje tri sezone
- iskustvo u kretanju ledenjakom (u ledenjačkom navezu)
- uplaćena kotizacija Hrvatskom planinarskom savezu.

Program tečaja

Sastoji se od vodičkih tehnika koje se obrađuju u sklopu praktične cjeline »Vođenje na alpinizam«. Neposredni način izvođenja penjačkih tehnika mora biti usklađen s aktualnim uputama i preporukama Komisije za alpinizam HPS-a.

Praktična cjelina »Vođenje na alpinizam«

- Tehnike kombiniranog penjanja – poduka vođene osobe
- Snježne lavine, preventiva i spašavanje – poduka vođene osobe
- Ledenjački navez i izvlačenje iz ledenjačke pukotine – poduka vođene osobe
- Vođenje više osoba istodobno
- Hodanje/penjanje u navezu sa skraćenim užetom
- Simultano penjanje

- Priprema vođene osobe za *abseil* i *abseil* s vođenom osobom s improviziranog sidrišta u snijegu
- Postupak u slučaju onesposobljenosti vodiča – poduka vođene osobe.

Ispit za vodiča na alpinizam

Provodi se tijekom **dvodnevne ispitne ture**. Vodič koji uspješno položi ispit osposobljen je za vođenje na alpinizam, tj. vođenje terenom i u uvjetima F standarda.

Provjera vještina i znanja obuhvaća sve teme iz programa tečaja za vodiča na alpinizam. Dodatno, provjera vještina i znanja neizbježno (automatizmom) zahvaća i teme iz drugih programa osposobljavanja, ako su ta osposobljavanja uvjet za pohađanje tečaja za vodiča na alpinizam (osposobljavanja za vodiča A, C, D i E standarda, stručni naziv »alpinist«).

Vještine i znanja kandidata provjerava ispitivač kojega kandidatu dodjeljuje voditelj ispita. Ispitivač na ispitnoj turi ima ulogu vođene osobe. Na ispitnoj turi ispitivač posebno prati i ocjenjuje psihofizičku spremnost kandidata, njegovo snalaženje u stijeni, snijegu i ledu, suverenost pri samom penjanju, kvalitetu komunikacije s vođenom osobom, elemente koje je kandidat odradio osobito dobro ili manje dobro, eventualne sigurnosne propuste koje je učinio te vodičke kvalitete kandidata u cijelosti, onako kako one dolaze do izražaja na terenu i u uvjetima F standarda.

Ispitna ocjena obuhvaća ocjenu osposobljenosti kandidata za samostalno i sigurno vođenje na terenima i uvjetima koji su opisani standardom.

Ispit organizira Komisija za vodiče Hrvatskog planinarskog saveza.

Uvjeti za prijavu kandidata na ispit

- članstvo u HPS-u, dokazuje se članskom iskaznicom s ovjerenom markicom za tekuću godinu
- članstvo u matičnoj stanici vodiča u tekućoj godini
- navršениh 21 godina života
- položen ispit za vodiča E standarda
- uspješno završen tečaj za vodiča F standarda
- barem 5 različitih zimskih smjerova uključujući ocjene AI4 i nagib barem 80°, minimalne visine 200 m, ispenjanih u posljednje tri sezone, u potpunosti u vodstvu.

Nastavni kadar

Voditelj tečaja/ispita može biti isključivo vodič instruktor F standarda.

Demonstratori vježbi (pri tlu, u smjeru) mogu biti:

- vodiči instruktori F standarda
- licencirani vodiči F standarda (prema uputama voditelja tečaja).

Ispitivači na ispitnoj turi mogu biti:

- vodiči instruktori F standarda.

Za provjeru usklađenosti neposrednog načina izvođenja penjačkih tehnika s aktualnim uputama i preporukama Komisije za alpinizam HPS-a nadležan je **instruktor alpinizma**.

Minimalni omjer broja demonstratora prema broju polaznika tečaja je 1:2. Na ispitnoj turi svakom kandidatu dodijeljen je jedan ispitivač.

Stručno usavršavanje, licenciranje

Uređeno je dokumentom: Postupak licenciranja vodiča.

Stručno osposobljavanje vodiča instruktora F standarda

Uređeno je dokumentom: Program osposobljavanja vodiča instruktora.

Literatura

Kao osnovna nastavna literatura za osposobljavanje vodiča F standarda koriste se sljedeća izdanja:

- A. Čaplar, *Planinarski udžbenik*, HPS
- R. C. Eng (Editor), *Mountaineering: The Freedom of the Hills*, Mountaineers Books, osmo ili novije izdanje
- Pit Schubert, *Nevarnosti v gorah*, PZS
- J. Long, B. Gaines, *Climbing Anchors*, Falcon Guides, treće ili novije izdanje
- A. Tyson, M. Loomis, *Climbing Self Rescue: Improvising Solutions for Serious Situations*, Mountaineers Books
- W. Gadd, *Ice & Mixed Climbing: Modern Technique*, The Mountaineers Books
- J. Blanc-Gras, M. Ibarra, *The art of ice climbing*, Blue Ice Press
- M. Houston, K. Cosley, *Alpine Climbing: Techniques to Take You Higher*, The Mountaineers Books
- Craig Connally, *The Mountaineering Handbook: Modern Tools and Techniques That Will Take You to the Top*, Ragged Mountain Press/McGraw Hill Publishing
- M. F. Twight, *Extreme Alpinism: Climbing Light, Fast, and High*, The Mountaineers
- Cyril Shokoples, *Shortroping 201: Advanced Rope Techniques for the Aspiring Excellent Leader*, RescueDynamics.ca (<http://www.rescuedynamics.ca/articles/pdfs/Shortroping201.pdf>)
- Gottlieb Braun-Elwert, *Moving on a rope*, Alpine Recreation (http://www.alpinerecreation.com/pdf/safetyresearch_shortrope.pdf)